

5510 SAYILI KANUNA GÖRE, İŞYERİ KAYITLARININ İBRAZ EDİLMEMESİ VEYA İBRAZ EDİLEN KAYITLARIN GEÇERSİZ SAYILMASI HALLERİNDE UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI

Murat ÖZDAMAR*

Erden ÇAKAR**

I- GİRİŞ

Daha önce Mülga 506 sayılı Kanunun 140 ıncı maddesinin 1 inci fıkrasının (d) bendinde düzenlenen defter ve belgelerin ibraz etme yükümlülüğü, 5510 sayılı Kanunun 102 nci maddesinin 1 inci fıkrasının (e) bendinde yeniden düzenlenmiştir. Defter ve belgelerin ibraz edilememesi halinde uygulanacak idari para cezası miktarında 506 sayılı Kanundaki düzenleme aynen korunurken 5510 sayılı Kanunda farklı olarak defter ve belgeler ile ücret ödeme bordrolarının hangi hallerde geçersiz sayılacağı kanun içinde düzenlenmiştir.

Bilindiği üzere mülga 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nda defter ve belgelerin belirlenen yasal süre içinde ibraz edilmemesi halinde uygulanacak idari para cezaları belirtilmiş ancak ibraz edilen kayıtların hangi hallerde geçersiz sayılacağına dair bir hükme yer verilmemişti. Bunun yerine geçersizlik halleri için uygulanacak idari para cezalarında üst sınır konulduktan sonra geçersizlik hallerinin usul ve esaslarının yönetmelikle belirleneceği düzenlen-

* İstanbul Sosyal Güvenlik İl Müdürü Danışmanı – Marmara Üniversitesi SBE. ÇEKO Bölümü Doktora Öğrencisi

** Sosyal Güvenlik Kontrol Memuru - Marmara Üniversitesi SBE. ÇEKO Bölümü Doktora Öğrencisi

mekteydi. Öğretide ise, idari para cezası doğuran hükümlerin kanunda düzenlenmeyerek bunun yerine çıkarılacak yönetmeliğe atıf yapılması, özellikle kanunda ücret bordrosu geçersizliğinden bahsedilmemesine rağmen yönetmelikle ücret bordroları için belirlenen geçersizlik hallerine göre idari para cezası uygulanması haklı olarak eleştiri konusu yapılmıştır. Bu haklı eleştirilerinde etkisiyle 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda (5510 sayılı yasa, 2006) yerinde bir düzenleme ile defter ve belgelerin hangi hallerde geçersiz sayılacağı kanunun 102'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (e) bendinin (4) ve (5) numaralı alt bentlerinde düzenlenmiştir.

Bu makalede 5510 sayılı Kanuna göre defter ve belgelerin ibraz edilmemesi halinde uygulanacak idari para cezaları, defter ve belgelerin hangi hallerde geçersiz sayılacağı ve geçersizlik hallerinde uygulanacak idari para cezaları üzerinde durulacaktır.

II- Defter ve Belgelerin İbraz Edilmesi ve İbraz Edilmemeye Bağlı Uygulanacak İdari Para Cezaları

5510 sayılı Kanununun 86 ncı maddesinin 2 nci fıkrasına göre “*işveren, işyeri sahipleri; işyeri defter, kayıt ve belgelerini ilgili olduğu yılı takip eden yıl başından başlamak üzere on yıl süreyle, kamu idareleri otuz yıl süreyle, tasfiye ve iflas idaresi memurları ise görevleri süresince, saklamak ve Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilen memurlarınca istenilmesi halinde onbeş gün içinde ibraz etmek zorundadır*” . Kanun metninden de anlaşıldığı üzere, işveren ve/veya işyeri sahipleri, Kurumun denetim ve kontrol ile görevli memurlarının yazılı ihtarına istinaden yazılı ihtarın tebliğ edildiği tarihi takip eden günden itibaren 15 gün içinde defter ve belgelerini eksiksiz olarak denetim elemanın tebligatında belirttiği adrese getirerek ibraz etmekle yükümlüdür (Şakar, 2009, 208). Bu yükümlülüğe uyulmamasının müeyyidesi ise 102 nci maddenin 1 inci fıkrasının (e) bendinin (1) ila (3) üncü bentlerinde düzenlenmiş ve uygulanacak idari para cezası (ipc) miktarında tutulan def-

ter türüne göre ipc uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. Şöyle ki, bilanço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlara **aylık asgari ücretin oniki katı tutarında** idari para cezası uygulanırken, diğer defterleri tutmakla yükümlü olanlara **aylık asgari ücretin altı katı tutarında**, defter tutma yükümlülüğü olmayanlara ise aylık **asgari ücretin üç katı** tutarında idari para cezası uygulanacaktır.

III- Defter Kayıtlarındaki ve Ücret Bordrolarındaki Geçersizlikler ve Uygulanacak İdari Para Cezaları

A- Mülga 506 sayılı Kanun Dönemindeki Uygulama

Mülga 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 140'ncı maddesinde 4958 sayılı kanun ile 06.08.2003 tarihinden geçerli olmak üzere değişiklik yapılmadan önce kayıtlardaki geçersizlik halinin birden fazla olup olmadığına bakılmaksızın tutmakla yükümlü olunan defter türüne göre asgari ücretin oniki katı (bilanço), altı katı (diğer defterler) ve üç katı (defter tabi olmayanlar) tutarlarında idari para cezası uygulanmaktaydı (Kurt, 2004, 434). Bir başka ifadeyle 06.08.2003 tarihinden önce yasal süresinde ibraz edilen defter ve belgelerin incelemesinde herhangi bir geçersizlik halinin tespiti halinde kayıt ve belgelerin ibraz edilmesi gereken yasal sürenin son günü fiil tarihi esas alınarak, fiil tarihindeki asgari ücret üzerinden oniki, altı yada üç asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanmaktaydı. Bu durum iyi niyetli olarak defterlerini yasal süresi içinde incelemeye çıkaran işverenlerin defter ve belgelerinde bir tane geçersizlik hali bulunması durumunda, defter ve belgelerini incelemeye çıkarmayan işverenler ile aynı kefeye konmasına ve aynı tutarda idari para cezası ile cezalandırılmasına neden olmaktaydı (Çakar, 2010, 580-586).

Bu haksız uygulamaya 4958 sayılı Kanun'un 51'inci maddesiyle 506 sayılı Kanun'un 140'ncü maddesinde yapılan değişiklik ile son verilmiştir.

4958 sayılı Kanun'un 51'inci maddesiyle yapılan değişiklik sonrasında 506 sayılı Kanun'un 140'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (d) bendi ile "...defter ve belgelerinin tümünü bu bentte belirtilen süre içinde ibraz etmekle birlikte, yönetmelikte belirtilen usul ve esaslara uygun olarak düzenlemeyenlere, her bir geçersizlik hali için, ibraz edilmemesi üzerine uygulanan miktarları aşmamak kaydıyla aylık asgari ücretin yarısı tutarında" ...idari para cezası uygulanacağı hüküm altına alınmıştır (Tuncay ve Ekmekçi, 2005, 201).

Yapılan bu değişiklik ile geçersizlik halleri için uygulanacak idari para cezalarında iki önemli düzenleme getirilmiştir. Birincisi, defter ve belgelerin tümünün yasal süresinde ibraz edilmesi şartıyla, yapılan incelemede defter ve belgelerde geçersizlik hallerinin tespit edilmesi durumunda her bir geçersizlik hali için geçersizlik halinin ilişkin olduğu devredeki asgari ücretin yarısı tutarında idari para cezası uygulanacağıdır. İkincisi ise geçersizlik halleri için uygulanacak idari para cezası toplamının defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle uygulanacak idari para cezası miktarından fazla olamayacağıdır (Çakar, 2010,580-586).

Yapılan düzenleme ile geçersizlik halleri için uygulanacak idari para cezası miktarı ve uygulanabilecek idari para cezalarının üst sınırı belirlenmiş ancak geçersizlik hallerinin neler olduğuna bir açıklık getirilmemiş, geçersizlik hallerinin usul ve esaslarının yönetmelik ile düzenleneceği belirtilmiştir. Kanunda atıf yapılan Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği (Sosyal sigorta işlemleri yönetmeliği, 2004), 01.05.2004 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Yönetmeliğin 25 inci maddesine göre; kullanılmaya başlanmadan önce tasdik ettirilmesi zorunlu olduğu halde tasdiksiz tutulmuş defterler, kanuni tasdik süresi geçtikten sonra tasdik ettirilmiş olan defterlerin tasdik tarihinden önceki kısmı, işçilikle ilgili bilgilerin işlenmemiş olduğu tespit edilen defterler, sigorta primleri hesabına esas tutulan kazançların kesin olarak tespitine imkan vermeyecek şekilde usulsüz, karışık veya noksan tutulmuş defterler, herhangi bir ay içinde sigorta primleri hesabına esas tutulması gereken kazançların ve kazançlarla ilgili ödemelerin (sigorta primine esas kazancın

ödemeye bağlı olduğu durumlar dahil) o ayın dahil bulunduğu hesap dönemi-
ne ait defterlere işlenmemiş olması halinde ise, o aya ait defter kayıtları ve
vergi usul kanunu gereğince bilanço esasına göre defter tutulması gerektiren
işletme hesabı esasına göre tutulmuş defterler, geçerli sayılmaz.

Yönetmeliğin 27'nci maddesine göre ise aylık ücret tediye bordrosun-
da; işyerinin sicil numarasının, bordronun ilişkin olduğu ayın, sigortalının adı
ve soyadının, sigortalının T.C Kimlik Numarasının, sigortalının sigorta sicil
numarasının, ücret ödenen gün sayısının, sigortalının ücretinin, ödenen ücret
tutarı ve ücretin alındığına dair sigortalının imzasının bulunması zorunludur.
Belirtilen bu hususların tümünü ihtiva etmeyen ücret tediye bordroları geçer-
li sayılmaz. Bir başka ifadeyle yönetmelikte, ücret tediye bordrosunda yer
alması gereken unsurlar tek tek sayılarak bunlardan birinin veya birkaçının
olamaması halinde ücret bordrosunun geçersiz sayılacağı hüküm altına alın-
mıştır.

B- 5510 Sayılı Kanun Dönemi

1- Defterlerin Geçersiz Sayılacağı Durumlar ve Uygulanacak İdari Para Cezası

Daha öncede belirttiğimiz gibi defter ve belgelerin ibraz edilememesi
halinde uygulanacak idari para cezası miktarında Mülga 506 sayılı Kanundaki
düzenleme aynen korunurken 5510 sayılı Kanunda farklı olarak defter ve bel-
geler ile ücret ödeme bordrolarının hangi hallerde geçersiz sayılacağı kanun
içinde düzenlenmiş ve bu konudaki tartışmalara son verilmiştir.

5510 sayılı Kanununun 102 nci maddesinin 1 inci fıkrasının (e) bendinin
(4) numaralı alt bendinde yapılan düzenlemeye göre “*tutmakla yükümlü bulu-
nulan defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle verilmesi gereken ceza
tutarını aşmamak kaydıyla; defter ve belgelerin tümünü verilen süre içinde
ibraz etmekle birlikte; kanunî tasdik süresi geçtikten sonra tasdik ettirilmiş*

olan defterlerin tasdik tarihinden önceki kısmı, işçilikle ilgili giderlerin işlenmemiş olduğu tespit edilen defterler, sigorta primleri hesabına esas tutulan kazançların kesin olarak tespitine imkân vermeyecek şekilde usûlsüz veya noksan tutulmuş defterler, herhangi bir ay için sigorta primleri hesabına esas tutulması gereken kazançların ve kazançlarla ilgili ödemelerin (sigorta primine esas kazancın ödemeye bağlı olduğu durumlar dahil) o ayın dahil bulunduğu hesap dönemine ait defterlere işlenmemiş olması halinde, o aya ait defter kayıtları geçerli sayılmaz ve bu geçersizlik hallerinin gerçekleştiği her bir takvim ayı için, aylık asgari ücretin yarısı tutarında; kullanılmaya başlanmadan önce tasdik ettirilmesi zorunlu olduğu halde tasdiksiz tutulmuş olan defterler geçerli sayılmaz ve tutmakla yükümlü bulunulan defter türü dikkate alınarak bu bendin (1) ve (2) numaralı alt bentlerine göre; Vergi Usûl Kanunu gereğince bilanço esasına göre defter tutulması gerekirken işletme hesabı esasına göre tutulmuş defterler geçerli sayılmaz ve bu bendin (1) numaralı alt bendine göre” idari para cezası uygulanır.

Kanun metninden de anlaşılacağı üzere defterlerde tespit edilen geçersizlik halleri için uygulanacak toplam idari para cezası miktarı defter türüne göre kayıt ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle uygulanacak idari para cezası miktarından fazla olamaz. Bununla birlikte defterdeki geçersizlik halinin ilişkin olduğu aydaki asgari ücretin yarısı tutarında idari para cezası uygulanacaktır. Ancak, kullanılmaya başlanmadan önce tasdik ettirilmesi zorunlu olduğu halde **tasdiksiz tutulmuş olan defterler** ile Vergi Usûl Kanunu gereğince **bilanço esasına göre defter tutulması gerekirken işletme hesabı esasına göre tutulmuş defterler** tamamen geçersiz sayılmakta ve defter türüne göre ibraz edilmemeye bağlı olarak uygulanan idari para cezası miktarından ceza uygulanmaktadır.

Belirtmeliyiz ki kullanılmaya başlanmadan önce tasdik ettirilmesi zorunlu olduğu halde tasdiksiz tutulmuş olan defterlerin tamamen geçersiz kabul edilerek tutulan defter türüne göre ibraz edilmemeye bağlı idari para cezası uygulanması defterin hiç tasdik ettirilmemesi durumu için geçerlidir.

Defterin geç tasdik ettirilmesi halinde ise tasdik yapılıncaya kadar tasdiksiz işlenmiş kayıtlar geçersiz sayılarak her bir geçersizlik halinin ilişkin olduğu aydaki asgari ücretin yarısı tutarında idari para cezası uygulanmalıdır. Konunun daha iyi anlaşılması için bir örnek ile açıklanmasında fayda görüyoruz.

Örneğin; 01.01.2010 tarihi itibarıyla mükellefiyeti başlayan X Ltd. Şti. unvanlı şirketin, yevmiye defterini kullanmaya başlamadan önce tasdik ettirmeyip tasdik işlemini 01.05.2010 tarihinde yaptığını ve şirket bünyesinde 2010/Ocak ayı itibarıyla sigortalı çalıştırıldığını var sayalım. Bu şirketin defter ve belgeleri incelemeye alındığında yevmiye defterinin geç tasdik ettirilmesi nedeniyle ibraz etmeme üzerine uygulanacak oniki asgari ücret tutarında idari para cezası önerilmeyecektir. Bunun yerine defterin tasdiksiz tutulan 2010/Ocak, Şubat, Mart ve Nisan ayı kayıtları geçersiz sayılacak ve her bir gecersizlik halinin ilişkin olduğu aydaki asgari ücretin yarısı tutarında idari para cezası uygulanacaktır. Bir başka ifadeyle X Ltd. Şti. yevmiye defterini tasdiksiz tuttuğu dört ay için toplam iki asgari ücret tutarında idari para cezası ile karşı karşıya kalacaktır.

2- Ücret Ödeme Bordrolarının Geçersiz Sayılacağı Durumlar ve Uygulanacak İdari Para Cezaları

5510 sayılı Kanununun 102. maddesinin 1. fıkrasının (d) bendinin (5) numaralı alt bendine göre, “İşverenler tarafından ibraz edilen aylık ücret tediye bordrosunda; işyerinin sicil numarası, bordronun ilişkin olduğu ay, sigortalının adı, soyadı, sigortalının sosyal güvenlik sicil numarası, ücret ödenen gün sayısı, sigortalının ücreti, ödenen ücret tutarı ve ücretin alındığına dair sigortalının imzasının bulunması zorunludur. Belirtilen unsurlardan herhangi birini ihtiva etmeyen (imza şartı yönünden makbuz mukabilinde veya banka kanalıyla yapılan ödemeler hariç) ücret tediye bordroları geçerli sayılmaz ve her bir geçersiz ücret tediye bordrosu için aylık asgari ücretin yarısı tutarında” idari para cezası uygulanacaktır. Madde metninden de anlaşılacağı üzere

daha önce yönetmelikle belirlenen ücret bordrosunda yer alması gereken unsurlar biri hariç aynen kanunda yer almıştır. Bu anlamda terk fark, ücret bordrosunda yer alması zorunlu olan unsurlardan sigortalının sicil numarasının çıkarılmış olmasıdır. Sigortalının T.C kimlik numarası ise sigortalının sosyal güvenlik sicil numarası olarak ücret bordrosunda yer alması gereken unsurlardan biri şeklinde düzenlenmiştir (Çakar 2010,588).

Yine madde metninde belirtilen unsurlardan herhangi birini ihtiva etmeyen ücret bordrolarının geçerli sayılmayacağı ve her bir geçersiz ücret tedavi bordrosu için aylık ücretin yarısı tutarında idari para cezası uygulanacağı açıkça anlaşılmaktadır. Daha önceki uygulamadan farklı olarak madde metninde (5 numaralı alt bentte) ücret bordrolarındaki geçersizlikler nedeniyle uygulanacak idari para cezalarında bir üst limit olup olmadığına açıklık getirilmemiştir.

Tartışmada bu noktada ortaya çıkmaktadır. Zira kimilerine göre defterlerdeki geçersizlik hallerinin düzenlendiği (4) numaralı alt bentte “*defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle verilmesi gereken tutarını aşmamak kaydıyla*” demek suretiyle defter geçersizlikleri için bir üst sınır belirlenmiş iken ücret tedavi bordrolarının düzenlendiği (5) numaralı alt bentte bu şekilde bir ibare olmadığından sadece ücret bordrosu düzenlemek zorunda olan işverenlere, her hangi bir sınır olmaksızın ücret bordrolarındaki geçersizlik halleri için idari para cezası uygulanabilecektir (Eyce, 2010, 210).

Belirtmeliyiz ki, lâfzî yoruma sıkı sıkıya bağlı olanlar, Kanunun sözleri ile bağlı kalmıp onun dışına çıkmak istememektedirler. Ancak lâfzî yorum XIX. Yüzyılın sonundan itibaren “*gramatik yorum ile yasa koyucunun iradesinin keyfi olarak ortaya konulması yani, düşünmediği şeylerin ona izafe edilmesi*” nedeniyle- yani katı şekliyle yetersiz görülmüştür. Dolayısıyla bir normun metni açık dahi olsa lâfzî ile sınırlı kalmayıp onun amacının araştırılması görüşü öne çıkmıştır. Çünkü, sadece lâfza göre verilecek bir karar hukuka aykırı sonuçlar doğurabilecektir (Sözer, 2008, 51-71).

Lâfzî yorum ile hareket ederek ve sadece 5510 sayılı Kanunun 102’nci

maddesinin 1'inci fıkrasının (e) bendinin (5) numaralı alt bendi dikkate alınarak ücret bordrolarındaki geçersizlik halleri için uygulanacak idari para cezalarında bir sınır olmadığı ileri sürülebilir. Ancak, lâfzî yorumun yanı sıra amaca uygunlukta hesaba katıldığında ve (e) bendi bütün olarak dikkate alındığında ücret bordrolarında yer alan geçersizlikler için uygulanacak idari para cezalarında her halükarda bir sınır olduğu ve bu üst sınırın defter türü de dikkate alınarak kayıt ibraz etmeme nedeniyle uygulanacak idari para cezası miktarında olduğu açıktır (Çakar, 2010,589).

Şöyle ki, (e) bendinin (1), (2), (3), (4) ve (5) numaraları sıralandıktan sonra bu bentlere göre idari para cezası uygulanacağı düzenlenmiştir. Devamında ise *“ibraz süresi geçirildikten sonra incelemeye sunulan ve tümünün veya bir bölümünün geçersiz olduğu tespit edilen defter ve belgeler yönünden, ayrıca geçersizlik fiilleri için idari para cezası uygulanmaz, sadece tutulan defter türü dikkate alınarak bu bendin (1), (2) ve (3) numaralı alt bentlerine göre idari para cezası uygulanır”* hükmüne yer verilmiştir. Bunun anlamı defter ve belgelerini yasal süresi dışında ibraz edenlere kayıt ibraz etmeme cezasından daha fazla bir ceza uygulanamayacağıdır. Defter ve belgelerini yasal süresinde ibraz etmeyenlere uygulanacak idari para cezalarında bir üst limit olduğu hesaba katıldığında defter ve belgelerini yasal süresinde ibraz edenler içinde cezalarda bir üst sınır olduğunu değerlendirmek kaçınılmazdır.

Bir başka anlatımla yasal süresi dışında defter ve belgelerini ibraz eden işverenlere ibraz etmeme cezası uygulanırken, defter ve belgelerini yasal süresinde incelemeye çıkaran bir işverene defter ve belgelerindeki geçersizlik halleri için ibraz etmeme cezasından daha fazla bir ceza uygulanması adil olmayacaktır. Aksine bir uygulama defter ve belgelerin ibraz edilmemesini yada geç ibraz edilmesini teşvik edecektir ki bu durumun kanunun amacına uygun olmadığı açıktır (Çakar, 2010,588).

IV- Defter ve Belgelerin İbrahiminde Zaman Aşımı

5510 sayılı Kanun ile idari para cezalarında zamanaşımı süresi 5 yıldan 10 yıla çıkarılmıştır. Bununla bağlantılı olarak kanunda işyerine ait yasal kayıt ve belgelerin saklama süresi de 10 yıla çıkarılmıştır. Hiç şüphesiz 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 01.10.2008 tarihinden itibaren hukuksal sonuç doğurmaya başlayacaktır. Dolayısıyla Mülga 506 sayılı Kanun hükümlerine göre henüz 5 yıl zaman aşımı süresini tamamlamayan idari para cezaları ile yine henüz 5 yıl saklama süresini tamamlamayan defter ve belgeler, hukuki işlem tamamlanmadığından zaman aşımı süresi 5510 sayılı Kanunda belirlenen 10 yıla çıkacaktır (Göktaş ve Özdamar, 2009, 256).

Bir başka ifadeyle 2003 yılı ve sonrasına ait defter ve belgeler saklama süresi bakımından 5510 sayılı Kanun yürürlüğe girdiği 01.01.2008 tarihi itibarıyla zaman aşımına girmediğinden bu defter ve belgelerin saklanma süresi 10 yıla çıkmış olacaktır. Bu durumu kanunların ani etkisiyle de açıklayabiliriz. Çünkü kanunların ani etkisiyle geçmişte başlamış ancak henüz tamamlanmamış hukuki işlem ve olaylar yeni düzenlemenin etkisi altına girmektedir (Özgüven, 2006, 20). Bu bağlamda 5510 sayılı Kanun hükümlerine göre 2003 yılı ve sonrasına ait defter ve belgelerin 10 yıl süreyle saklanması ve ibrazı istendiğinde ibrazla ilişkin tebligatın tebliğ edildiği tarihi takip eden günden itibaren 15 gün içinde ibraz edilmesi gerekmektedir.

Saklama süresi bakımından Mülga 506 sayılı Kanundaki 5 yıllık süreyi dolduran 2002 ve daha öncesine ait defter ve belgeler ise zaman aşımına girdiğinden bu defter ve belgelerin ibraz zorunluluğu kalmamıştır.

IV- SONUÇ

Mülga 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 140'ıncı maddesinde 4958 sayılı kanun ile 06.08.2003 tarihinden geçerli olmak üzere değişiklik yapılmadan önce kayıtlardaki geçersizlik halinin birden fazla olup olmadığı-

na bakılmaksızın tutmakla yükümlü olunan defter türüne göre idari para cezası uygulanmaktaydı. 4958 sayılı Kanun'un 51'inci maddesiyle yapılan değişiklik sonrasında ise her bir geçersizlik hali için fiil tarihindeki asgari ücretin yarısı tutarında idari para cezası uygulanmaya başlanmış ve uygulanacak toplam idari para cezası miktarının defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle uygulanacak idari para cezası miktarından fazla olamayacağı düzenlenmiştir.

5510 sayılı Kanun ile bu uygulama korunmuş, daha önce yönetmelikte sayılan defter ve ücret bordrosu geçersizlikleri bu sefer kanunda sayılmış ve bu alandaki tartışmalara bir son verilmiştir. 5510 sayılı Kanuna göre işverenler defter ve belgelerini 10 yıl süreyle saklamak ve istendiği takdirde defter ve belgelerini istem tebligatının tebliğ edildiği günü takip eden günden itibaren en geç 15. gün ibraz edecektir. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi veya yükümlülüğün yasal süresi içinde yerine getirilmemesi durumunda ise tutmakla yükümlü olunan defter türüne göre idari para cezaları ile karşılaşılacaktır.

Defter ve ücret bordrolarının hangi hallerde geçersiz sayılacağı yine 5510 sayılı Kanununun 102 nci maddesinin 1 inci fıkrasının (e) bendinin (4) ve (5) numaralı alt bendi sayılmıştır. Defter ve ücret bordrolarında geçersizlikler olduğunun tespiti halinde her bir geçersizliğin ilişkin olduğu aydaki asgari ücretin yarısı tutarında idari para cezası uygulanmaktadır. Defter ve ücret ödeme bordrolarındaki geçersizlikler için uygulanacak toplam idari para cezası miktarı ise defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle uygulanacak idari para cezası miktarından fazla olamayacaktır. Kullanılmaya başlanmadan önce tasdik ettirilmesi zorunlu olduğu halde tasdiksiz tutulmuş olan defterler ile Vergi Usûl Kanunu gereğince bilanço esasına göre defter tutulması gerekirken işletme hesabı esasına göre tutulmuş defterler ise tamamen geçersiz sayılmakta ve defter türüne göre ibraz edilmemeye bağlı olarak uygulanan idari para cezası miktarından ceza uygulanmaktadır.

5510 sayılı Kanuna göre defter ve belgelerin saklanma süresi 10 yıldır.

10 yıllık zaman aşımı ise Kanun yürürlüğe girdiği 2008 yılından itibaren değil, kanun yürürlüğe girdiğinde henüz zaman aşımına girmeyen 2003 yılından başlayacaktır. Bu anlamda 2003 yılı ve sonrasına ait defter ve belgelerin idari yaptırımlar ile karşılaşılmaması için 10 yıl süreyle saklanması ve istenildiğinde 15 gün içinde ibraz edilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Çakar, Erden (2010). “5510 Sayılı Kanun’a Göre, Ücret Bordrolarındaki Geçersizlik Halleri İçin Uygulanacak İdari Para Cezalarında Üst Sınır” **E-Yaklaşım**. 208 (2010): 580-586.

Eyce, Hadi (2010). “Kayıtdışı İstihdamın Caydırılmasına Yönelik Yaptırımlardan Biri Olan Para Cezalarındaki Adaletsiz Uygulama”, **Yaklaşım Dergisi**. 206 (2010): 209-210.

Göktaş, Murat ve Özdamar Murat. (2009). “İdari Para Cezalarında Zaman Aşımı Süresini 10 Yıla Çıkaran 5510 Sayılı Kanun’un 102. Maddesinin Yasaların Geriye Yürümezliği İlkesine Göre Değerlendirilmesi”, **Yaklaşım Dergisi**. 194 (2009): 255-258.

Kurt, Resul (2004) **İş Hukuku ve Sosyal Sigortalar Mevzuatında Usul ve Esaslar**. İstanbul: İSMMMÖ.

Özgüven, Ali Volkan (2006) **Türk Vergi Hukukunda Geriye Yürümezlik İlkesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)** Ankara, Ankara Üniversitesi.

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı (16.01.2004) **Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği** Ankara: Resmi Gazete (25348 sayılı)

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı (12.05.2010) **13973 sayılı Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği** Ankara: Resmi Gazete (27579 sayılı)

Sözer, Ali Nazım. **Hukukta Yöntembilim**, İzmir: Beta Yayınevi.

T.C. Yasalar. (16.05.2006) **5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu**. Ankara: Resmi Gazete (26200 sayılı)

T.C. Yasalar. (08.05.2008) **5510 Sayılı Kanunda değişiklik yapan 5754**

Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Ankara: Resmi Gazete (26870 sayılı)

Tuncay, A. Can ve Ekmekçi, Ömer (2005). **Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri.** İstanbul: Beta Yayınevi.

